

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV
Curs /Curso
2021/2022

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>		TÉCNICA DE LA DIRECCIÓ			
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	6	Curs <i>Curso</i>	1	Semestre <i>Semestre</i>	ANUAL
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Específica <i>Específica</i>	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			Valencià <i>Castellano</i>
Matèria <i>Materia</i>	Tècnica de la direcció Técnica de la dirección				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Música				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Pedagogía				
Centre <i>Centro</i>	Conservatorio Superior de Música Salvador Seguí de Castellón				
Departament <i>Departamento</i>	Música de Cambra i Orquestra Música de Cámara y Orquesta				
Professorat <i>Profesorado</i>	Juan Pablo Hellín Chaparro				
e-mail <i>e-mail</i>	hellin_jua@gva.es				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación

Els objectius generals de l'assignatura pretenen proporcionar a l'alumne un coneixement de les tècniques bàsiques relacionades amb la direcció tant instrumental com coral, desenvolupant per a això capacitats analítiques, estètiques, tècniques i interpretatives bàsiques, així com el coneixement de la tècnica gestual i el seu ús en cadascun dels repertoris.

D'aquesta manera l'assignatura pretén dotar a l'alumne de recursos que puguen servir en el seu treball professional per a desenvolupar les seues idees, tant musicals com organitzatives, en el referit al treball amb xicotets conjunts instrumentals i corals.

Los objetivos generales de la asignatura pretenden proporcionar al alumno un conocimiento de las técnicas básicas relacionadas con la dirección tanto instrumental como coral, desarrollando para ello capacidades analíticas, estéticas, técnicas e interpretativas básicas, así como el conocimiento de la técnica gestual y su uso en cada uno de los repertorios.

De esta manera la asignatura pretende dotar al alumno de recursos que puedan servir en su trabajo profesional para desarrollar sus ideas, tanto musicales como organizativas, en lo referido al trabajo con pequeños conjuntos instrumentales y corales.

1.2 Coneixements previs
Conocimientos previos

Requisits previs, mínims o necessaris per a cursar l'assignatura. Coneixements recomanats i/o relació amb altres assignatures de la mateixa titulació
Requisitos previos, mínimos o necesarios para cursar la asignatura. Conocimientos recomendados y/o relación con otras asignaturas de la misma titulación

- Domini dels elements del llenguatge musical (rítme, claus, tonalitats, harmonia, contrapunt etc.) adequats a nivell superior d'estudis musicals.
  - Coneixements analítics a nivell d'estudis superiors.
  - Coneixement d'instrumentació i característiques tècniques dels instruments.
  - Coneixements bàsics de la història de la música.
  - Domini d'un instrument i tècnica bàsica de piano.
  - Coneixements d'idiomes almenys per a realitzar lectura de textos (recomanat)
-
- Dominio de los elementos del lenguaje musical (rítmo, claves, tonalidades, armonía, contrapunto etc.) adecuados a nivel superior de estudios musicales.
  - Conocimientos analíticos a nivel de estudios superiores.
  - Conocimiento de instrumentación y características técnicas de los instrumentos.
  - Conocimientos básicos de la historia de la música.
  - Dominio de un instrumento y técnica básica de piano.
  - Conocimientos de idiomas al menos para realizar lectura de textos (recomendado)

2 Competències de l'assignatura
Competencias de la asignatura

Les competències venen establides en els plans d'estudis publicats en la corresponent orde de 2 de novembre de 2011. Es convenient detallar el grau de contribució de l'assignatura a l'adquisició i desenvolupament de cada competència (molt, prou, un poc, poc)
Las competencias vienen establecidas en los planes de estudios publicados en la correspondiente orden de 2 de noviembre de 2011. Es conveniente detallar el grado de contribución de la asignatura a la adquisición y desarrollo de cada competencia (mucho, bastante, algo, poco)

Segons l'Annex II de l'ORDRE 24/2011, de 2 de novembre:

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

- CT 1. Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora. (Bastant)
- CT 2. Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament. (Bastant)
- CT 3. Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius del treball que es realitza. (Bastant)
- CT 4. Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació. (Alguna cosa)
- CT 5. Comprendre i utilitzar, almenys, una llengua estrangera en l'àmbit del seu desenvolupament professional. (Alguna cosa)
- CT 6. Realitzar autocrítica cap al propi acompliment professional i interpersonal. (Bastant)

CT 7. Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip. (Bastant)

CT 8. Desenvolupar raonada i críticament idees i arguments. (Bastant)

CT 9. Integrar-se adequadament en equips multidisciplinaris i en contextos culturals diversos. (Molt)

CT 10. Liderar i gestionar grups de treball. (Bastant)

CT 13. Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seua activitat professional. (Molt)

CT 17. Contribuir amb la seua activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, i la seua incidència en els diferents àmbits i la seua capacitat de generar valors significatius. (Molt)

COMPETÈNCIES GENERALS

CG 5 Conèixer els recursos tecnològics propis del seu camp d'activitat i les seues aplicacions en la música preparant-se per a assimilar les novetats que es produïsquen en ell. (Bastant)

CG 18 Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seua activitat professional a persones especialitzades, amb ús adequat del vocabulari tècnic i general. (Bastant)

CG 19 Conèixer les implicacions pedagògiques i educatives de la música en els diferents nivells. (Molt)

CG24 Desenvolupar capacitats per a l'autoformació al llarg de la seua vida professional. (Bastant)

CG 25 Conèixer i ser capaç d'utilitzar metodologies d'estudi i investigació que li capaciten per al continu desenvolupament i innovació de la seua activitat musical al llarg de la seua carrera. (Molt)

CG 26 Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a altres disciplines del pensament científic, enriquint l'exercici de la seua professió amb una dimensió multidisciplinària. (Bastant)

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

CE 4 Expressar-se musicalment amb el seu instrument/veu de manera fonamentada en el coneixement i domini en la tècnica instrumental i corporal, així com en les característiques acústiques, *organològiques i en les variants estilístiques. (Molt)

Según el Anexo II de la ORDEN 24/2011, de 2 de noviembre:

COMPETENCIAS TRANSVERSALES

- CT 1. Organizar y planificar el trabajo de forma eficiente y motivadora. (Bastante)
- CT 2. Recoger información significativa, analizarla, sintetizarla y gestionarla adecuadamente. (Bastante)
- CT 3. Solucionar problemas y tomar decisiones que respondan a los objetivos del trabajo que se realiza. (Bastante)
- CT 4. Utilizar eficientemente las tecnologías de la información y la comunicación. (Algo)
- CT 5. Comprender y utilizar, al menos, una lengua extranjera en el ámbito de su desarrollo profesional. (Algo)
- CT 6. Realizar autocrítica hacia el propio desempeño profesional e interpersonal. (Bastante)
- CT 7. Utilizar las habilidades comunicativas y la crítica constructiva en el trabajo en equipo. (Bastante)
- CT 8. Desarrollar razonada y críticamente ideas y argumentos. (Bastante)
- CT 9. Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares y en contextos culturales diversos. (Mucho)
- CT 10. Liderar y gestionar grupos de trabajo. (Bastante)
- CT 13. Buscar la excelencia y la calidad en su actividad profesional. (Mucho)
- CT 17. Contribuir con su actividad profesional a la sensibilización social de la importancia del patrimonio cultural, y su incidencia en los diferentes ámbitos y su capacidad de generar valores significativos. (Mucho)

COMPETENCIAS GENERALES

- CG 5 Conocer los recursos tecnológicos propios de su campo de actividad y sus aplicaciones en la música preparándose para asimilar las novedades que se produzcan en él. (Bastante)
- CG 18 Comunicar de forma escrita y verbal el contenido y los objetivos de su actividad profesional a personas especializadas, con uso adecuado del vocabulario técnico y general. (Bastante)
- CG 19 Conocer las implicaciones pedagógicas y educativas de la música en los distintos niveles. (Mucho)
- CG24 Desarrollar capacidades para la autoformación a lo largo de su vida profesional. (Bastante)
- CG 25 Conocer y ser capaz de utilizar metodologías de estudio e investigación que le capaciten para

el continuo desarrollo e innovación de su actividad musical a lo largo de su carrera. (Mucho)

CG 26 Ser capaz de vincular la propia actividad musical a otras disciplinas del pensamiento científico, enriqueciendo el ejercicio de su profesión con una dimensión multidisciplinar. (Bastante)

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS

CE 4 Expresarse musicalmente con su instrumento/voz de manera fundamentada en el conocimiento y dominio en la técnica instrumental y corporal, así como en las características acústicas, organológicas y en las variantes estilísticas. (Mucho)

3 Resultats d'aprenentatge <i>Resultados de aprendizaje</i>	
RESULTATS D'APRENENTATGE <i>RESULTADOS DE APRENDIZAJE</i>	COMPETÈNCIES RELACIONADES <i>COMPETENCIAS RELACIONADAS</i>
RA1. Organització del treball en equip i planificació de l'estudi col·lectiu.	RA1. CT1, CT2, CT3, CT4, CT6, CT7, CT9,
RA2. Audició polifònica, escoltar simultàniament les diferents parts.	RA2. CT13. CG2, CG3, CG4.
RA3. Capacitat de mantindre una posició corporal adequada a la pràctica de la direcció.	RA3. CT13, CG7, CE3.
RA4. Realització amb seguretat i convicció de l'anacrusi.	RA4. CG18,
RA5. Coneixement de les figures fonamentals i saber realitzar els compassos tant regulars com irregulars.	RA5. CT13, CT15, CG1, CG2, CG3, CG4, CG7. CE4
RA6. Capacitat de reflectir amb el seu gest les diferents articulacions	RA6. CT2, CG 5
RA7. Resolució dels diferents tipus de calderons.	RA7. CG1, CG2, CG4, CE4.
RA8. Domini de la tècnica de la subdivisió així com la de l'accelerant i ritardando	RA8. CG1, CG2, CG4, CE4.
RA9. Adequació del gest al caràcter de la peça interpretada.	RA9. CT9, CT13, CG7, CG8, CE3, CE10, CE11.
RA1. Organización del trabajo en equipo y planificación del estudio colectivo.	RA1. CT1, CT2, CT3, CT4, CT6, CT7, CT9,
RA2. Desarrollar una técnica de dirección básica que sirva para comunicar las ideas del alumno al conjunto.	RA2. CT13. CG2, CG3, CG4.
RA3. Capacidad de mantener una posición corporal adecuada a la práctica de la dirección.	

<p>RA4. Desenvolupar hàbitos, tècniques de estudi i de ensayo adequades.</p> <p>RA5. Desenvolupar progressivament el oïdo musical en aspectes fundamentals de la interpretació com són la afinació, el balance dinàmic, la qualitat del so, la conjunció rítmica, la articulació i altres qüestions interpretatives.</p> <p>RA6. Conèixer en profunditat tant els instruments musicals com les veus.</p> <p>RA7. Desenvolupar hàbitos, tècniques de estudi i de ensayo adequades.</p> <p>RA8. Fomentar la capacitat analítica.</p> <p>RA9. Adquisició d'un hàbit de assistir a concerts, cicles de música, audicions de companys, etc.</p>	<p>RA3. CT13, CG7, CE3.</p> <p>RA4. CG18,</p> <p>RA5. CT13, CT15, CG1, CG2, CG3, CG4, CG7. CE4</p> <p>RA6. CT2, CG 5</p> <p>RA7. CG1, CG2, CG4, CE4.</p> <p>RA8. CG1, CG2, CG4, CE4.</p> <p>RA9. CT9, CT13, CG7, CG8, CE3, CE10, CE11.</p>
--	---

Nota important: Les competències estan expressades en un sentit genèric pel que és necessari incloure en la guia docent els resultats d'aprenentatge. Aquests resultats constitueixen una concreció d'una o diverses competències, fent explícit el grau de domini o acompliment que ha d'adquirir l'alumnat i contenen en la seua formulació el criteri amb el qual van a ser avaluades. Els resultats d'aprenentatge evidencien allò que l'alumnat serà capaç de demostrar en finalitzar l'assignatura o matèria i reflecteixen, així mateix, el grau d'adquisició de la competència o conjunt de competències.

Nota importante: Las competencias están expresadas en un sentido genérico por lo que es necesario incluir en la guía docente los resultados de aprendizaje. Estos resultados constituyen una concreción de una o varias competencias, haciendo explícito el grado de dominio o desempeño que debe adquirir el alumnado y contienen en su formulación el criterio con el que van a ser evaluadas. Los resultados de aprendizaje evidencian aquello que el alumnado será capaz de demostrar al finalizar la asignatura o materia y reflejan, asimismo, el grado de adquisición de la competencia o conjunto de competencias.

<p>4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i></p>	
<p>Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes,...</p> <p><i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas,...</i></p>	<p>Planificació temporal</p> <p><i>Planificación temporal</i></p>

<p><u>BLOC 1r: Tècnica de direcció</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Posició inicial i línia d'inflexions. - Figures bàsiques. - Fonaments bàsics de la direcció: Impuls, proporció, etc. - Anacrusis. - Relacions. - *Calderones. - Tipus de compassos. - <u>Anticipacions.</u> 	<p>- 1º Trimestre</p>
<p><u>BLOC 2n: Agrupacions instrumentals/vocals</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Organització i gestió d'agrupacions instrumentals i corals. - Vocalitzacions - Tècnica vocal - Afinació instrumental - Orquestració - Realització d'arranjaments instrumentals i corals. 	<p>- 1º y 2º trimestre</p>
<p><u>BLOC 3r: INTERPRETACIÓ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi. - Coneixement formal, estètic, i estilístic del repertori i la seua aplicació pedagògica. - Estudi crític de diferents interpretacions de les obres del repertori estudiat i la seua aplicació pedagògica. - Posada en pràctica dels recursos tècnics apresos en els blocs 1r i 2n. 	<p>- 2º y 3º trimestre</p>

<p><u>BLOQUE 1º: Técnica de dirección</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Posición inicial y línea de inflexiones. - Figuras básicas. - Fundamentos básicos de la dirección: Impulso, proporción, etc. - Anacrusas. - Relaciones. - Calderones. - Tipos de compases. - Anticipaciones. 	<p>- 1º Trimestre</p>
<p><u>BLOQUE 2º: Agrupaciones instrumentales/vocales</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Organización y gestión de agrupaciones instrumentales y corales. - Vocalizaciones - Técnica vocal - Afinación instrumental - Orquestación - Realización de arreglos instrumentales y corales. 	<p>- 1º y 2º trimestre</p>
<p><u>BLOQUE 3º: INTERPRETACIÓN</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Análisis. - Conocimiento formal, estético, y estilístico del repertorio y su aplicación pedagógica. - Estudio crítico de diferentes interpretaciones de las obras del repertorio estudiado y su aplicación pedagógica. - Puesta en práctica de los recursos técnicos aprendidos en los bloques 1º y 2º. 	<p>- 2º y 3º trimestre</p>

--	--

5 Activitats formatives Actividades formativas

5.1 Activitats de treball presencials Actividades de trabajo presenciales

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Resultats Resultados	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. <i>Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.</i>	RA1, RA6, RA8,	RA4, RA7,	10 h.
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. <i>Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones..., búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc.</i> <i>Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.</i>	RA1, RA3, RA5, RA6	RA2, RA4,	40 h.
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. <i>Aplicación de conocimientos interdisciplinares.</i>	RA1, RA3, RA5, RA8,	RA2, RA4, RA7	5 h.
Tutoria <i>Tutoría</i>	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, talleres, lectures, realització de treballs, projectes, etc. <i>Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.</i>			
Avaluació <i>Evaluación</i>	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. <i>Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.</i>	AR10, AR11		5 h.
SUBTOTAL				60 h.

5.2 Activitats de treball autònom Actividades de trabajo autónomo

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge Metodología de enseñanza-aprendizaje	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge Relación con los Resultados de Aprendizaje	Resultats Resultados	Volum treball (en nº hores o ECTS) Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)

Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	RA1, RA4	10 h.
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	RA1, RA3, RA5, RA7, RA2, RA4, RA6,	15 h.
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congressos, conferències,... <i>Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,...</i>	RA9	15 h.
SUBTOTAL			40 h.

TOTAL	100 h.
--------------	---------------

6 Sistema d'avaluació i qualificació *Sistema de evaluación y calificación*

6.1 Instruments d'avaluació *Instrumentos de evaluación* Proves escrites (proves objectives, de desenvolupament, mapes conceptuals,...), exposició oral, treballs dirigits, projectes, tallers, estudis de cas, quaderns d'observació, portafolio,... *Pruebas escritas (pruebas objetivas, de desarrollo, mapas conceptuales,...), exposición oral, trabajos dirigidos, proyectos, talleres, estudios de caso, cuadernos de observación, portafolio,...*

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats <i>Resultados de Aprendizaje evaluados</i>	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
1. Actitud/Assistència a classe (control d'assistència, diari de classe)	1.RA1, R11	1. (20%)
2. Classes presencials - Realització d'activitats d'aula (Diari de classe)	2.RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA18, RA11, RA12	2. (60%)
3. Audicions/Exàmens	3.RA4, RA5, RA9, RA11	3. (20%)
1. Actitud/Asistencia a clase (control de asistencia, diario de clase)	1.RA1, R11	1. (20%)
2. Clases presenciales - Realización de actividades de aula (Diario de clase)	2.RA1, RA2, RA3, RA4, RA6, RA7, RA18, RA11, RA12	2. (60%)
3. Audiciones/Exámenes	3.RA4, RA5, RA9, RA11	3. (20%)

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega
*Criterios de evaluación y fechas de entrega***Consideracions generals**

L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'estudiant es basarà en el grau i nivell d'adquisició i consolidació de les competències associades a l'assignatura. L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu. La qualificació, representació última del procés d'avaluació, haurà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no solament com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés que té a veure fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants en trobar-se amb situacions noves que exigeixen desenvolupar capacitats de comprensió i raonament noves al seu torn.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà recollida, principalment, mitjançant:

- Seguiment periòdic del progrés dels estudiants, tant col·lectiva com individualment.
- Avaluació dels treballs encomanats, inclosos l'anàlisi i la valoració d'observacions sobre treballs elaborats per tercers.
- Valoració de la participació individual i en grup, tant a l'aula com en les tasques que es realitzen fóra d'ella.
- Valoració d'un examen.

Criteris d'avaluació

1. Coneixement dels recursos tècnics de direcció necessaris per a afrontar obres de diferents èpoques i estils.

Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat selecció dels recursos tècnics i de la seua utilització en la interpretació de les obres assajades.

2. Posar en pràctica la tècnica gestual adequada a cada passatge i estil del repertori.

Mitjançant aquest criteri es pretén verificar que l'alumnat té els coneixements mínims de tècnica d'adreça i que és capaç d'aplicar aqueixos coneixements a la interpretació musical.

3. Analitzar les obres del repertori triat.

Aquest criteri pretén constatar la capacitat de l'alumnat per a desembolicar-se amb autonomia en la lectura d'un text, el seu grau de fluïdesa i comprensió de l'obra.

4. Estudiar a casa les obres corresponents al repertori programat.

Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el sentit de la responsabilitat com a membre rector d'un grup, la valoració que té del seu paper dins del mateix i el respecte per la interpretació musical.

5. Interpretació pública o examen d'obres d'estils i èpoques diverses.

Aquest criteri constata la unificació del frasege, la precisió rítmica, l'equilibri sonor, la preparació de canvis dinàmics i d'accentuació, així com l'adequació interpretativa al caràcter i l'estil de la música interpretada.

6. Valoració del compromís i l'assistència a les classes així com els assajos o recitals programats.

Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat dels alumnes per a la participació conjunta en les activitats de les classes, la seua actitud i capacitat d'expressió d'idees.

Per a aprovar l'assignatura serà necessari que l'alumne haja assistit almenys al 80% de les classes. Si aquest percentatge no es compleix, l'alumne no podrà superar l'assignatura.

Consideraciones generales

La evaluación del proceso de aprendizaje del estudiante se basará en el grado y nivel de adquisición y consolidación de las competencias asociadas a la asignatura. La evaluación será continua y global, tendrá carácter orientador y formativo, y deberá analizar los procesos de aprendizaje individual y colectivo. La calificación, representación última del proceso de evaluación, deberá ser reflejo del aprendizaje individual, entendido no solo como la adquisición de conocimientos, sino como un proceso que tiene que ver fundamentalmente con cambios intelectuales y personales de los estudiantes al encontrarse con situaciones nuevas que exigen desarrollar capacidades de comprensión y razonamiento nuevas a su vez.

La información para evidenciar el aprendizaje será recogida, principalmente, mediante:

- Seguimiento periódico del progreso de los estudiantes, tanto colectiva como individualmente.
- Evaluación de los trabajos encomendados, incluidos el análisis y la valoración de observaciones sobre trabajos elaborados por terceros.
- Valoración de la participación individual y en grupo, tanto en el aula como en las tareas que se realicen fuera de ella.
- Valoración de un examen.

Criterios de evaluación

1. Conocimiento de los recursos técnicos de dirección necesarios para afrontar obras de diferentes épocas y estilos.

Con este criterio se pretende evaluar la capacidad selección de los recursos técnicos y de su utilización en la interpretación de las obras ensayadas.

2. Poner en práctica la técnica gestual adecuada a cada pasaje y estilo del repertorio.

Mediante este criterio se pretende verificar que el alumnado tiene los conocimientos mínimos de técnica de dirección y que es capaz de aplicar esos conocimientos a la interpretación musical.

3. Analizar las obras del repertorio escogido.

Este criterio pretende constatar la capacidad del alumnado para desenvolverse con autonomía en la lectura de un texto, su grado de fluidez y comprensión de la obra.

4. Estudiar en casa las obras correspondientes al repertorio programado.

Mediante este criterio se pretende evaluar el sentido de la responsabilidad como miembro rector de un grupo, la valoración que tiene de su papel dentro del mismo y el respeto por la interpretación musical.

5. Interpretación pública o examen de obras de estilos y épocas diversas.

Este criterio constata la unificación del fraseo, la precisión rítmica, el equilibrio sonoro, la preparación de cambios dinámicos y de acentuación, así como la adecuación interpretativa al carácter y el estilo de la música interpretada.

6. Valoración del compromiso y la asistencia a las clases así como los ensayos o recitales programados.

Con este criterio se pretende evaluar la capacidad de los alumnos para la participación conjunta en las actividades de las clases, su actitud y capacidad de expresión de ideas.

Para aprobar la asignatura será necesario que el alumno haya asistido al menos al 80% de las clases. Si este porcentaje no se cumple, el alumno no podrá superar la asignatura.

6.3 Criteris de calificació

Criterios de calificación

Els criteris seran els següents:

- Domini de la tècnica de direcció. (3 punt)
- Destresa de l'aplicació de la tècnica a la interpretació. (3 punts)
- Comprensió dels elements musicals de la partitura. (2 punts)
- Domini tècnic i musical en la interpretació en conjunt. (2 punts)
- Actitud (1 punt)

Per a la superació de l'assignatura s'haurà d'obtindre una qualificació igual o superior a 5 en finalitzar el curs acadèmic i l'alumne haurà de participar obligatòriament en les audicions i concerts programats.

Per a aprovar l'assignatura serà necessari haver assistit al 80% de les classes.

Totes les faltes d'assistència hauran d'estar justificades, a partir de la tercera falta d'assistència cada nova falta descomptarà de la nota final 0.5 punts.

Segons l'Article 5 del Reial decret 1614/2009:

La qualificació serà en una escala numèrica del 0 al 10 admetent un decimal, sent de 5 a 10 una qualificació positiva i inferior a 5 negativa, per la qual cosa quedaria:

- De 0 a 4,9: SUSPENS (SS)
- De 5 a 6,9: SUFICIENT (AP)
- De 7 a 8,9: NOTABLE (*NT)
- De 9 a 10: EXCEL·LENT (*SB)

L'esment de MATRÍCULA D'HONOR podrà ser atorgada als estudiants que hagen obtingut una qualificació igual o superior a 9,0. El seu número no podrà excedir del cinc per cent dels estudiants matriculats en una assignatura en el corresponent curs acadèmic, llevat que el nombre d'estudiants matriculats siga inferior a 20, en aquest cas es podrà concedir una sola "Matrícula d'Honor".

L'alumne que no haja assistit a cap classe durant el curs obtindrà la qualificació de *Sense qualificar*. L'alumne només podrà disposar d'un *Sense qualificar* per curs i el seu segon any sense assistir a classe s'avaluarà amb la qualificació de *Suspens*. S'entén que si l'alumne assisteix el primer dia de classe per a inscriure's en el torn triat i no torna a assistir a cap classe durant el curs se li aplicarà la norma del 80% d'assistència obligada a les classes i no la norma de *Sense qualificar*.

S'entén que si l'alumne assisteix el primer dia de classe per a inscriure's en el torn triat i no torna a assistir a cap classe durant el curs se li aplicarà la norma del 80% d'assistència obligada a les classes i no la norma de *Sense qualificar*.

Los criterios serán los siguientes:

- Dominio de la técnica de dirección. (3 punto)
- Destreza de la aplicación de la técnica a la interpretación. (3 puntos)
- Comprensión de los elementos musicales de la partitura. (2 puntos)
- Dominio técnico y musical en la interpretación en conjunto. (2 puntos)
- Actitud (1 punto)

Para la superación de la asignatura se deberá obtener una calificación igual o superior a 5 al finalizar el curso académico y el alumno deberá participar obligatoriamente en las audiciones y conciertos programados.

Para aprobar la asignatura será necesario haber asistido al 80% de las clases.

Todas las faltas de asistencia deberán estar justificadas, a partir de la tercera falta de asistencia cada nueva falta descontará de la nota final 0.5 puntos.

Según el Artículo 5 del Real Decreto 1614/2009: La calificación será en una escala numérica del 0 al 10 admitiendo un decimal, siendo de 5 a 10 una calificación positiva e inferior a 5 negativa, por lo que quedaría:

- De 0 a 4,9: SUSPENSO (SS) - De 5 a 6,9: SUFICIENTE (AP) - De 7 a 8,9: NOTABLE (NT) - De 9 a 10: SOBRESALIENTE (SB)

La mención de MATRÍCULA DE HONOR podrá ser otorgada a los estudiantes que hayan obtenido una calificación igual o superior a 9,0. Su número no podrá exceder del cinco por ciento de los estudiantes matriculados en una asignatura en el correspondiente curso académico, salvo que el número de estudiantes matriculados sea inferior a 20, en cuyo caso se podrá conceder una sola “Matrícula de Honor”.

El alumno que no haya asistido a ninguna clase durante el curso obtendrá la calificación de *Sin calificar*. El alumno solo podrá disponer de un *Sin calificar* por curso y su segundo año sin asistir a clase se evaluará con la calificación de *Suspense*.

Se entiende que si el alumno asiste el primer día de clase para inscribirse en el turno elegido y no vuelve a asistir a ninguna clase durante el curso se le aplicará la norma del 80% de asistencia obligada a las clases y no la norma de *Sin calificar*.

6.4 Sistemes de recuperació

Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)

Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

Per als alumnes que no hagen superat l'assignatura en la convocatòria de juny existeix la possibilitat d'aprovar-la en la convocatòria extraordinària. Per a això l'alumne haurà de realitzar un examen teòric i pràctic sobre els continguts estudiats durant el curs. La prova pràctica consistirà a dirigir a una xicoteta agrupació instrumental o piano/us un repertori prèviament consensuat amb el professor.

Para los alumnos que no hayan superado la asignatura en la convocatoria de junio existe la posibilidad de aprobarla en la convocatoria extraordinaria. Para ello el alumno deberá realizar un examen teórico y práctico sobre los contenidos estudiados durante el curso. La prueba práctica consistirá en dirigir a una pequeña agrupación instrumental o piano/os un repertorio previamente consensuado con el profesor.

7 Bibliografia *Bibliografía*

Adler, S. *El estudio de la orquesta*. Barcelona: Idea Books, 2006.

Alió, M. *Reflexiones sobre la voz*. Barcelona: Clivis, 1983.

Andrés, R. *Diccionario de instrumentos musicales*. Barcelona: Editorial Península, 2001.

Aubert, L. & Landowsky, M. *La orquesta*. Buenos Aires: Ed. Eudeba, 1971.

Berlioz, H. *Tratado de Instrumentación y orquestación*. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1988.

Casella, A. & Mortari, V. *La técnica de la orquesta contemporánea*. Buenos Aires: Ed. Ricordi, 1946.

Cuart, F. *L'instrument del cant. La veu: Paraula i cant*. Palma: Conselleria de Cultura, educació i esports, 1991.

Edlund, L. *Choral Studies*. Stockholm: Edition Wilhelm Hansen, 1983.

Escudero, P. *Educación de la voz*. Madrid: Real Musical, 1987.

Gallo, J., Graetzer, H., Nardi, H. *El director de coro. Manual para la dirección de coros vocacionales*. Buenos Aires: Ricordi Americana, 1979.

McRae, Sh. *Directing the Children's Choir*. New York: Schirmer Books, 1991.

Phillips, K. *Teaching Kids to Sing*. New York: Schirmer Books, 1992.

Piston, W. *Orquestación*. Madrid: Real Musical, 1984.

Scherchen, H. *El arte de dirigir la orquesta*. Barcelona: Labor, 1992.

